

Esum sive *Hesum*, *Tentaie* & *Teranem*. Deos habuisse Gallos, *Lactantius*, *Lucanus* & *Minutius Felix* referunt. *Martem*, *Mercurium*, *Iovem*, hos plerique docti interpretantur. *Belenus* Gallorum Deus est apud *Ausonius*, qui *Belis* apud *Herodianum* in *Maximinis*; idem forsitan cum *Tibilene* *Tertulliani* in *Apologetico*, qui *Grecis* aliisq: *Apollo*, putatur fuisse. Colebatur & apud Gallos *Abellio*, de quo monumenta extare notat in *Conventis* *Novem* *populanie* *Vir Nobiliss.* *Iosephus Scaliger* ad *Auson.* lib: 1. cap. 12. *Herculem* etiam *Ogmii* nomine coluisse Gallos, auctor est *Lucia*. In *Hercule Gallico*. Galli autem *Veteres* Deos suos in dextram conversi adorabant, *Athenæo* scribente, *Diis* *Homicidio* aliisque rebus sacrificabant, *Marti* imprimis, teste *Cæsare*. Nullum autem *Gallis* *Veteribus* *Sacrificium* erat sine *Druidis*, inquit *Diodorus*. Fuerunt hi olim apud Gallos *clarissimi* sacerdotes sicut & *Bardi*, de quibus *Lucanus*.

*Vos quoque qui fortes animas, belloque peremptas
Landibus in longum vates dimittitis ævum,
Plurima securi fudistis carmina Bardi.
Et vos Barbaricos ritus, moremque sinistrum
Sacrorum Druida positis repetistis ab armis:
Solis nosse Deos, & cæli numina vobis
Aut solis nescire datum. Nemora alta remotis*

*Incolitis lucis: vobis auctoribus, vimbæ
Non tacitas Erebi sedes, Ditisque profundi
Pallida regna petunt: regit idem spiritus arcus
Orbe alio: longa (cantis si cognita) vita
Mors media est: — Inde tuendi
Infernum mens pronæ viris; animaque capaces
Mortis & ignavum est reditura parcere vita.*

Atque hæc de moribus Gallorum in *Sacris*: nunc de eorundem ritibus in *prophanis* pauca subjiciamus. Gallos ad *Concilium* armatos venire solitos, testatur *Livius*. Scribit *Strabo* id in Gallorum *Conciliis* usitatum fuisse, si quis orantem interpellaret, progrediens *Minister publicus* *districto gladio* adjectisque *minis* *silentium* imperabat; quod si non adquiesceret, idem iterum tertioque faciebat: denique de *sago* *Interpellatoris* tantum amputabat, ut reliquum inutile redderetur. Gallorum subita & repentina *Consilia*: (inquit *Cæsar*) in *Consiliis* capiendis mobiles, & novis plerumque rebus student. Notat idem *Cæsar*, Gallos, ubi *major* atque *periculosior* res incideret, eam clamore per *Agros* *Regionesque* mira celeritate significare solitos; hinc alios deinde excipere, & proximis tradere. *Liberos* suos, ut idem scribit, nisi quum adoleverint, ut *munus Militie* sustinere possint, palam ad se redire non patiuntur: *Filiumque* in *puerili ætate* in *publico* in *conspectu* *Patris* adstiterè turpe ducunt. *Vir* quantas *pecunias*, eodem memorante, ab *uxoribus* *Dotis* nomine acceperint, tantas ex suis bonis *estimatione* facta cum *Dotibus* communicant: *hujus* *omnis* *pecunia* *conjunctim* ratio habetur, *fructusque* *servantur*. *Uter* eorum *vita* *separavit*, ad eum *pars* *utriusque* cum *fructibus* *superiorum* *temporum* pervenit. *Viri* in *uxores*, sic uti in *Liberos*, *vita* *necesse* *habent* *potestatem*, Gallorum *mulieres* *speciosas*, *magnitudine* & *roborè* *Viris* *similes*, facit *Diodorus*; *fecundas* & *bonas* *educatrices*: *pariendo* *educandoque* *felices*. Fuit & *Gallis* *usitata* *more* *reli quarum* *Gentium* *Servitus*. *Plerique*, ait *Cæsar* lib vi. quum aut *ere* *alieno*, aut *magnitudine* *Tributorum* aut *iniuria* *Potentiorum*, premuntur sese *servitutem* dicant *Nobilibus*, in hos eadem omnino sunt jura, quæ *Dominis* in *Servos*. *Tractabantur* tamen *humanius* *liberaliusque*, quam apud *Romanos*. *Domini* namque *Galli* *suos* *obæratos*, atque, ut *Cæsar* vocat Gallica